

Növények elnevezései és a hozzáfűződő szólások Alföldünk népe száján.

(Folytatás)

Salsola kali: *ballangó* (Nagykörös; Szeged vidéke)

Salix rosmarinifolia: *serevény* (Szeged-Alsótanya)

Salvia nemorosa: *zsálya* (Csorvás)

Sambucus nigra: *bodz' fa* (Királyhalom); pünkösdkor *bodzafa* virágot, Viburnum opulus virágzó ágával és *fűzfa* ággal egybekötve — lányos házak kerítésére tűzik a leányek (1923. V. 20, Ujszegeden láttam)

Sarju = a második kaszálás (Felgyő)

Secale cornutum: *anyarozs* (Szeged-Kancsáltó)

anyabúza, anyarozs (Kiskundorozsma)

Secale cereale amikor virágzik a rozs kalásza, a gyengéd szálon lógó zöldes porzacsokkókkal reggel $\frac{1}{2}7$ — $\frac{1}{2}8$ óra között kicsattannak: „*e'nye de pustol a rozs*“ mondják Alsó Központon.

Szép látvány a világos-zöldes virágpor, köd módján, mint valami lenge zöld fátyol lengedezik a rozstáblák felett: „mint a köd úgy mén, még trüsszentenek is tüle“ (Madarásztó).

„Semjék“ de ritkán hallottam: „*semék*“: amit kaszálni lehet (Szeged-Madarásztó); olyan vizenyős, nyomásos hely, amelyet tavasszal elönt a víz, később ugyan elpárolog róla a vadvíz, de azért lágyas marad a földje, így elég magas fű nő rajta, és lehet kaszálni. Bíbicsek, cankók, szalonkák (szélkiáltók) kedvenc helyei. Májusban nagyon szépek, amikor tömegesen nyílik rajtuk a karsu rózsa-szinű virágú Orchis paluster.

Sempervivum tectorum: *füleresztő* (Rukizsombó); tanyaházak nádtetejére rakják rá: „fülhasogatás ellen jó a leve“ *kűvirág* (Deszk)

Sinapis arvensis: *vadrepce* (Vésztő)

Solanum dulcamara: *bolondító* (Királyhalom) „mérges bogvó“

Sonchus laevis: *nyúlbogyó* (Algyő)

csorbóka; „liba szereti“ (Csorvás)

Stachys recta: *tüsztső fű* (Szeged-Bojárhalom)

tarlóvirág, tarlófű (Vésztő)

Stellaria media: *parti hűnyor* (Horgos)

Stipa capillata: *árvalányszőre* (Bugac)

Symphytum officinale: *fekete nádály lapu* (Vésztő)

Taraxacum officinale: *láncvirág* (Szeged, Nagyszéksóstó)

lányfü, lán'fü, kislányfü (Horgos)

sárga kikirics, kikirics (Püspöklelle, Csorvás)

sajáta, mezei sajáta „libák szeretik“ (Szeged, Zsombó)

liba virág „kis libák eszik“ (Szatymaz) —

„kikirics amíg a sárgája megvan“

pim-pam-pa: mikor bugája van (Algyő) —

disznó sajáta (Szeged-Királyhalom)

kikirics (Levelényi Tisza)

csorbáka (Vésztő)

Thalictrum flavum: *sárga tűvű táragy* („sertés fülébe, marha lemenyibe, ló szügyibe húzzák“ (t. i. gyökere darabját). „ez tünetes betegség, leginkább reszket; és ha tényleg táragyos, összefogja húzni neki“ Király István. Klárafalva)

táragy fü (Hantháza, Herold Ferenc)

tára-, v. tájog-gyökér (Kistelek)

Thlaspi arvense: *békkása* (Csorvás)

Thymus serpyllum: *kakukfű* („gyerekek zsákjába teszik“ bolha ellen (Szeged-Alsótanya)

Tortula arenicola: *föld moha* (Szeged-Alsótanya)

Trapa natans: *sujom* (Püspöklelle, „szokták főzni, olyan az íze mint a csicsónkáié zöden“

sujom (Felgyő; termését eszik; „üstsámra főzték, este lakmároztak rajta“; „a szárán csüng, még zöden szedték le; kemény; ikrás, morzsalóddzik, *finom édes*“)

Trifolium repens: *vad lóhere* (Püspöklelle)

vadbodorka (Vésztő)

vad lóhere (Püspöklelle)

Triglochin maritimum: *ráspoj fü* (Szeged, Madarásztó)

Triticum vulgare: a fiatal búzavetésre (rossz szokásként) is ráeresztik a birkát „csak a *sását tépi*“ — mondták. „nem káros“ (Szeged)

Typha latifolia: *gyékény* (Sándorfalva; Levelény)

Verbascum thapsus: *ökörfarkkóró virág* (Nagykörös)

ökörfarkkóró (Horgos; ha végig virágos, nagy tél következik öreg emberek mondják“ Szeged-Alsótanya)

Vicia villosa: *vadborsó* (Szeged, Nagyszéksóstó)

Xanthium spinosum: *szervian túsők* (Hantháza)

Xanthium strumarium: *csicskara* (Szeged-Felsőváros)

deákmogyoró (Vésztő)

Zea mays: a kukorica „*címere*“ (a szár tetején levő hím virágzata) mikor fejlődik: „*hányja ki a zabját*“ mondják a szegediek.

A nő virágzat fejlődése: „csövedzés“ „de szépek a kukoricák“ — mondom; „most kellene rá eső, hogy csövedzik“ (Királyhalom)

Zsombó: azok a helyek, amelyeknek széle nádas, beljebb buzogánynád, majd nyílt vizein a fehér tündérrózsa terpeszkedik. Szegélyén *Rhamnus frangula*, *kőrisfa*, *Salix cinerea* alkot bozótot; nyáron mélyebb vize is kiszárad, amelyet *kaszálni nem lehet* (Szeged Alsó-, Felsőtanyák, Királyhalom).

Győrffy István